

Un programa real per la seguretat

Aquí, una eina que vol ser útil per totes aquelles persones que busquen **construir vides tranquil·les** per al conjunt de la classe treballadora.

Índex

Introducció	2
1. Necessitats materials cobertes i vida digna	5
2. Comunitat i espai públic	8
3. Patiment psíquic i addiccions	12
4. Educació més enllà de l'escola	16
5. Mediació, pràctiques restauratives i despolicialització	21
6. Dissidències sobre seguretat	24
7. Responsabilitat mediàtica	27

Introducció

La seguretat ha emergit com una de les principals qüestions en l'agenda política i social i no és casualitat. Sense que la classe treballadora s'hagi recuperat de la crisi del 2008 i amb la desigualtat en augment -amb una acumulació de riquesa i recursos cada cop en més poques mans-, vivim un dels moments d'incertesa econòmica, social i climàtica més profunds de les últimes dècades. Alhora, partits polítics i mitjans de comunicació atien constantment la preocupació per la inseguretat, culpabilitzant-ne i posant el focus sobre els sectors socioeconòmicament més precaris -entre aquests les persones migrades-, dividint la classe treballadora i desactivant la seva capacitat de mobilització a l'hora de defensar i conquerir drets. Això genera, per una banda, angoixa i inseguretat davant d'un futur que ens és incert en molts sentits; i, per l'altra, cronifica la pèrdua de vincles socials, la desigualtat i la desesperació, generant un brou de cultiu més favorable per a la proliferació de problemes de convivència i actes delictius.

Així doncs, mentre **una majoria social veu com empitjoren les seves condicions de vida, els que en surten beneficiats s'encarreguen de protegir-se desviant la mirada, generant falsos monstres** a qui poder culpar de tots els problemes. Deshumanitzant i assenyalant en moltes ocasions a les persones més perjudicades per la desigualtat i, per tant, per la inseguretat. Creant un enemic a qui castigar amb més mà dura mentre els seus privilegis es reforcen. Una recepta molt poc efectiva per reduir els delictes i la inseguretat, com demostra sovint la investigació criminològica, però molt útil per justificar l'augment de pressupostos i efectius policials i reprimir els esclats socials. Tot plegat, en un context d'individualisme creixent, d'empitjorament de la salut mental (o patiment psíquic) i del patiment físic, de trencament de les comunitats i d'arribada de persones que fugen de països ofegats per l'extractivisme de recursos i per governs autoritaris tolerats per potències occidentals. Desgraciadament, sovint és **molt més còmode comprar el discurs que qui t'amenaça és qui tens al costat o a sota de l'escala social, que no enfrontar-te a aquells que tenen el poder** per passar per sobre de tothom per continuar acumulant riquesa.

Aquestes afirmacions no les fem en va. **Com la proposta que us presentem, són fruit d'un procés d'anàlisi i reflexió de més de dos anys**, que es va iniciar amb la publicació del llibre "Mirades alternatives sobre seguretat", escrit per diferents integrants de la Xarxa d'Estructures Populars i Comunitàries de Manresa (XEPC) i que va sorgir de la preocupació que ens genera la deriva securitària, racista i clasista que des de fa anys veiem en la societat en general i a Manresa en particular. Al llarg d'aquest temps, hem dut a terme trobades que ens van portar a la creació d'A l'aguait, procés popular de seguretat comunitària, ja fa més d'un any. Des d'aquest espai, hem generat campanyes que posen en dubte la idea de seguretat hegemònica, que té com a eixos el punitivisme (el càstig social i judicial, en lloc de

la prevenció i la reparació), el control social (càmeres, reconeixement facial i altres tecnologies invasives) i policial (augment de funcions i efectius dels anomenats forces i cossos de seguretat) i que només se centra en les conseqüències d'alguns conflictes i violències socials, oblidant les seves causes profundes.

Durant els últims mesos, **hem continuat celebrant noves trobades amb persones del teixit social i veïnal** de la ciutat i d'altres territoris, en les quals hem debatut i generat propostes concretes per aprofundir en altres formes de generar seguretat. El març de 2024, vam organitzar una trobada amb diferents col·lectius i persones individuals, relacionades directament amb els àmbits de les propostes que us presentem a continuació. Dins d'aquest grup de col·lectius i perfils individuals, s'hi inclouen **persones que treballen en el sector públic, altres en el privat; afectades directament per les derives securitàries que hem anomenat; d'àmbits com l'habitatge i els subministraments bàsics; arquitectes i urbanistes, professionals que treballen en l'àmbit de les addiccions i el patiment psíquic des d'una perspectiva no estigmatitzant**, etcètera. En aquest programa, hi podreu trobar reflectides moltes de les visions i propostes que van sorgir de la trobada, que assumim i fem nostres com a eines útils per a abordar la qüestió de la seguretat des d'una perspectiva honesta, transformadora i realment efectiva a Manresa i arreu.

El programa inclou qüestions que estan íntimament relacionades amb la seguretat profunda de totes les persones, com ara la cobertura de necessitats materials; la relació entre l'ús de l'espai públic i els vincles entre la comunitat que habita aquest espai; les addiccions i el patiment psíquic; l'educació com a part fonamental de la vida en comunitat i la construcció d'un món més just i igualitari; la mediació i les pràctiques restauratives o les dissidències sobre seguretat, recordant amb més profunditat com la seguretat ha de ser per a totes les persones, i no s'ha de limitar a uns grups socials concrets a costa de l'exclusió de la resta. La proposta finalitza amb un apartat sobre responsabilitat mediàtica, fent èmfasi en la funció d'altaveu que exerceixen els mitjans de comunicació i les xarxes socials no només en la preocupació per la seguretat, sinó en la idea mateixa del que és la seguretat.

En tots aquests àmbits, doncs, hem desenvolupat algunes propostes concretes -amb la possibilitat d'incloure'n de noves en el futur-, que en alguns casos s'hauran de construir per part dels actors comunitaris, veïnals o educatius, i en d'altres hauran de canalitzar les institucions que tenen actualment els recursos i la capacitat de fer polítiques públiques. Cal dir, també, que **les mesures presentades tenen sentit de forma entrelaçada i interdependent**, de la mateixa manera que una comunitat no té sentit si només mirem a les persones que en formen part, sense entendre'n els vincles. Així, és el conjunt de totes elles el que acaba sent la nostra aposta.

1. Necessitats materials cobertes i vida digna

1. Necessitats materials cobertes i vida digna

Vivim en un sistema que no ens garanteix a totes les persones el mínim que necessitem per a viure dignament. Ben al contrari, la forma actual del capitalisme ens condueix a una situació en què les necessitats materials només poden ser cobertes per una part cada vegada més petita de la població, mentre grans capes es veuen abocades a una situació constant d'inseguretat econòmica, vital, laboral i/o de salut. No saber com arribaràs a final de mes, que t'explotin a la feina, viure pendent que t'aturin en una batuda per perfil racial i et portin a un CIE, no poder accedir a un habitatge, obrir l'aixeta i que no ragi aigua o enfrontar-te a un tall de llum, trobar-te malament i que ningú t'atengui, no saber qui et cuidarà quan ho necessitis... Moltes d'aquestes incerteses són el dia a dia de molts veïns i veïnes, i estan augmentant de forma alarmant.

Entenent que les desigualtats socials creixents no responen a un mal funcionament del sistema, sinó que són la base necessària perquè qui més té pugui acumular de forma infinita, creiem que, **per construir una societat segura per a tothom, és imprescindible un sistema econòmic i social basat en la igualtat real de les persones, i on la cobertura universal de les necessitats materials estigui garantida.**

Malgrat això, les mirades tradicionals sobre la seguretat (la seguretat ciutadana i l'ordre públic) obvien repetidament el paper clau de les desigualtats en l'esclat i la pervivència de conflictes i violències socials, que van molt més enllà de la reduïda mirada cap a certs delictes, majoritàriament duts a terme per persones de classe treballadora empobrida i/o socialment exclosa. Si ampliem l'òptica per acabar amb totes les violències, incloent-hi també els delictes que generen més preocupació actualment entre la població, la recepta ja no pot passar per augmentar infinitament el desplegament de càmeres, comissaries i efectius policials, sinó per la garantia d'un sostre estable, un treball digne, una educació i una salut pública de qualitat i una comunitat forta i cohesionada, que es responsabilitzi de gestionar i garantir -amb una mirada transformadora dels conflictes i restaurativa de les conseqüències d'aquests- la seguretat col·lectiva.

Així doncs, entenem que la forma de tenir societats més segures per tothom implica posar fi a les desigualtats, garantint la seguretat de tots i totes sense perpetuar la inseguretat de les capes més empobrides de la classe treballadora.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Alliberar de forma organitzada blocs de grans tenidors buits, incloent-hi aquells antigament desallotjats per conflictes vinculats amb el tràfic de drogues.
- Aprofitar els desnonaments per generar vincles amb les veïnes dels blocs.
- Donar suport als espais de defensa del dret a l'habitatge, promovent l'organització de llogaters i llogateres i persones afectades per les hipoteques i altres situacions de vulneració de dret a l'habitatge.

Demandes a la institució:

- Incrementar el parc d'habitatge públic, a través de l'expropiació d'habitatges buits i l'expropiació i adequació de pisos de grans tenidors.
- Reduir el màxim possible els temps d'espera a les meses d'emergència i fer menys restrictius els criteris de selecció per accedir a alternatives habitacionals reals.
- Garantir la possibilitat d'accedir a comptadors socials de llum i d'aigua independentment de la propietat i de la relació veïnal.
- Promoure la devolució del patrimoni immatriculat de l'església per a ús públic i comunitari.
- Impulsar campanyes per a la cessió en herència al parc públic d'habitatge.
- Generar topalls al preu dels lloguers per garantir el dret a l'habitatge.
- Aturar l'augment de preus de lloguer potenciant la renovació automàtica de contractes al mateix preu.
- Crear mesures per penalitzar el biaix racista que impedeix a moltes persones accedir a un lloguer, conegut com a racisme immobiliari.
- Permetre la compra d'habitatges exclusivament a les persones que els vulguin utilitzar per viure-hi.

2. Comunitat i espai públic

2. Comunitat i espai públic

La configuració física de l'espai públic, així com la manera com s'hi desenvolupen les relacions socials, impacta directament en la seguretat de la població. Així com és impossible pensar una seguretat comunitària sense que les necessitats materials de la comunitat estiguin cobertes, **es fa extremadament complicat pensar que un espai públic pugui generar seguretat si no hi primen les necessitats de les persones que en fan ús.**

Actualment, però, **molts espais públics estan dissenyats d'esquena a la comunitat, sotmesos a la lògica mercantilista.** Carrers fets perquè hi circulin automòbils privats, amb voreres petites i poc aptes per a la trobada, el pas amb criatures o cadires de rodes, o l'ús segur per part de persones amb mobilitat reduïda; places àmpliament ocupades per terrasses, fent retrocedir l'oci popular, de manera que s'acaba naturalitzant que aquell espai estigui orientat al consum i al lucre i no a l'ús lliure per part de la comunitat. Aquesta situació porta a paradoxes com que s'estigui criminalitzant el joc infantil i es col·loquin cartells que prohibeixen jugar a pilota -arribant a enviar a la policia per assegurar el seu compliment-, mentre als plens municipals s'aproven acords reivindicant una "Manresa Ciutat Amiga de la Infància".

Alhora, l'espai públic és regulat per les ordenances cíviques, instruments aprovats de forma antidemocràtica, sense diàleg ni participació de les comunitats, i que reforcen aquest caràcter mercantilista, no permetent o dificultant el fet de compartir algunes activitats del dia a dia al carrer. Per exemple, obligant a demanar permís a través de processos burocràtics -i, en moltes ocasions, a assumir el pagament de taxes sense importar l'existència o no d'ànim de lucre- per a fer qualsevol ús del carrer que no sigui passar-hi i poca cosa més. **Pensar l'espai públic** -inclosos els equipaments- **d'esquena a les necessitats comunitàries genera i generarà malestar, facilitarà conflictes veïnals i socials,** complicarà la cohesió social i farà que els carrers siguin, en el millor dels casos, infrautilitzats.

Per tot això, si volem una societat més segura, és urgent canviar les dinàmiques. Autors com Sampson a *Vecindario y comunidad: eficacia colectiva y seguridad ciudadana* ens recorden que **les persones que viuen en barris amb més llaços comunitaris experimenten menys nivells de por i d'inseguretat, i que l'individualisme i l'aïllament social no afavoreixen que ens sentim segures.** Una comunitat que no es troba i no s'apropia dels seus espais, és una comunitat destinada a atomitzar-se i fragmentar-se. Avui, són més importants que mai els espais

per a la trobada veïnal i el reconeixement mutu, espais que la comunitat reconegui com a propis i als quals doni els usos que millor es corresponguin amb les seves necessitats.

Per facilitar que aquests tipus d'espais puguin ser una realitat, **qualsevol intervenció en l'espai públic ha d'anar acompanyada de processos participatius reals**, on la comunitat tingui un paper decisiu en la seva concepció, planificació i gestió. Així, és fonamental que la comunitat prengui consciència de la seva capacitat i responsabilitat a l'hora de participar en la transformació i manteniment dels espais que habita i utilitza quotidianament, ja que aquesta implicació és clau per a construir entorns segurs, cohesionats i adaptats a les seves necessitats.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Crear i dinamitzar censos populars d'espais públics en desús o desaprofitats (pistes esportives, places o centres cívics), espais infrautilitzats (horts, infraestructures escolars, etcètera) i espais buits (per a habitatge, solars i/o patis). Aquests censos serien realitzats pels diferents integrants de la comunitat, com ara Associacions de Veïns i Veïnes (AVV), Associacions de Famílies d'Alumnes (AFA), veïnat interessat, moviment popular, entitats de cultura popular, associacions o agrupacions, etcètera. Els espais censats serien destinats a ús comunitari en funció de les necessitats, per exemple per a crear horts, espais esportius i de lleure, entre d'altres.
- Elaborar un llistat de propostes a desenvolupar en centres cívics, pistes esportives i altres espais barrials per part d'entitats i col·lectius com els mencionats a la proposta anterior. Algunes propostes possibles serien, per exemple:
 - » Tallers formatius i/o pràctics.
 - » Campionats o esdeveniments esportius.
 - » Esdeveniments, concerts i representacions artístiques i culturals.
 - » Espais de jocs dinamitzats per a infants.
- Crear comitès de suport mutu o de solidaritat als barris, que permetin a la comunitat organitzar-se per a abastir les seves pròpies necessitats.
- Realitzar jornades col·lectives de treball i embelliment als barris, per a millorar l'estètica de l'espai públic, enfortir els vincles veïnals a través de la cura dels espais compartits i, així, reforçar la seguretat.

- Generar camins escolars segurs i potenciar la cura comunitària de les criatures de camí als centres educatius, incentivant també la participació, per exemple, dels establiments comercials.
- Recuperar els carrers mitjançant la realització d'activitats quotidianes, com ara baixar les cadires a la porta de casa, fer reunions a les places, realitzar àpats col·lectius o dur a terme trobades entre veïns a l'espai públic en les que no sigui necessari consumir res per participar-hi.
- Potenciar l'espai públic com un espai de joc dels infants i obrir el debat sobre l'ocupació progressiva i massiva dels carrers i de les places amb elements privats, com terrasses i vehicles privats. Aquesta dinàmica contribuiria a augmentar el control social positiu, promovent la seguretat a través de la corresponsabilització sobre la cura dels infants que juguen al carrer.
- Promoure diàlegs veïnals -com el que hem estat dinamitzant etorn de la plaça Catalunya de Manresa- per posar en comú necessitats i consensuar col·lectivament els usos dels espais públics, retornant així part del poder de decisió i planificació sobre el barri al veïnat i prevenint l'escalada de conflictes de convivència.

Demandes a la institució:

- Facilitar la gestió comunitària dels espais a recuperar inclosos en els censos populars dels barris.
- Derogar l'ordenança del civisme com a exponent de la gestió antidemocràtica de l'espai públic i garant de la seva mercantilització i orientació al consum i lucre privat. Alhora, crear regulacions de l'espai públic definides a través de la democràcia directa.
- Potenciar la participació i decisió d'actors representatius de la comunitat (AVV, entitats, col·lectius, AFA) en la construcció de polítiques, plans i projectes que afectin la configuració de l'espai públic.
- Prioritzar la instal·lació de mobiliari urbà que faciliti les relacions i el confort. Per exemple, eliminant els bancs individuals i potenciant la instal·lació de bancs amb taules, garantint parcs infantils amb ombra o ampliant la cobertura arbòria de l'espai públic.
- Emprendre accions per fer realitat carrers on la mobilitat a peu segura sigui prioritària, garantint alternatives al vehicle privat i millorant el transport públic.
- Impulsar la recuperació d'espais que formin part del patrimoni immatriculats de l'Església com a espais públics oberts.

3. Patiment psíquic i addiccions

3. Patiment psíquic i addiccions

Les mesures adoptades per contenir l'epidèmia de la COVID-19 han tingut com a conseqüència, a curt i mitjà termini, un augment de l'aïllament social i han agreujat i evidenciat el patiment relacionat amb la salut mental —al qual ens referirem com a patiment psíquic¹—, una de les realitats silenciades a la nostra societat.

Les respostes que s'ofereixen per fer front a aquest patiment solen ser insuficients i parteixen, en la majoria dels casos, d'enfocaments patologitzadors. **Es tendeix a convertir-ho tot en una malaltia que cal medicalitzar, reduint el problema a una qüestió individual, com si el context econòmic i social fos irrellevant** en l'empitjorament de la salut mental i física. Des d'A l'aguait, en canvi, entenem que el patiment psíquic actual no es pot tractar de forma desvinculada del context socioeconòmic i el moment històric que vivim, on moltes persones es veuen incapaces d'assolir cap mena de benestar o felicitat. Els darrers anys, les mateixes professionals que treballen en l'àmbit de la salut apunten que ens trobem en un moment d'augment més que significatiu de consultes relacionades amb el patiment psíquic, un fet prou simptomàtic que hauria de fer saltar les alarmes sobre el model social i econòmic en què malvivim.

Aquest patiment psíquic, doncs, afecta especialment la classe treballadora, i dins d'aquesta, al jovent que ha crescut enmig de crisis constants, experimentant un empitjorament de les condicions de vida, la precarietat laboral i una sensació d'incertesa agreujada per l'emergència climàtica. Així, estem assistint a un trauma de classe i generacional que erosiona les esperances d'un futur millor, en un context en què el capitalisme es mostra cada cop més incapaç de complir la seva promesa de creixement, progrés i benestar, un relat que ha estat essencial per a la seva supervivència com a sistema econòmic. Aquesta supervivència ha anat acompanyada de la **promoció de l'individualisme i l'aïllament social, de la família nuclear com a únic model possible i de la figura de l'home fet a si mateix com a model a seguir**, teòricament independent de tothom, però a la pràctica sostingut per les seves xarxes de relacions i per l'invisibilitzat treball reproductiu i de cures assumit per les dones.

Tots **aquests discursos han facilitat el desmantellament de l'estat del benestar i la destrucció de la vida comunitària**, substituint-la per valors comptables i mercantils. Malgrat que alguns vulguin negar-ho, els humans som éssers eminent-

¹En molts casos, quan es parla de "salut mental", es tendeix a individualitzar el problema i a entendre que només s'ha d'abordar des de l'àmbit sanitari, sigui a través de la teràpia o dels psicofàrmacs. Tot i que amb les aportacions de diversos professionals de la salut i en els debats s'ha posat sobre la taula la possibilitat de parlar de malestars, hem vist més entenedor utilitzar el concepte "patiment psíquic", compartint i incloent la crítica al sistema capitalista i a la patologització progressiva i acrítica de la societat.

ment socials, necessitem les altres persones, i la sensació de solitud i desprotecció només ens condueix a la desesperança i al patiment psíquic.

És precisament davant d'aquest patiment on veiem la necessitat urgent d'abandonar un sistema socioeconòmic que genera malestar permanent; que ens empeny a intentar refugiar-nos d'aquest en el consum de substàncies (legals o no) o en "realitats alternatives" com les xarxes socials o els videojocs, fent créixer, massa sovint, les addiccions com a forma d'evasió.

Patiment psíquic i addiccions a l'espai públic:

L'actual epidèmia de patiment psíquic i addiccions contrasta amb els escassos recursos públics de suport, que transiten entre el mínim i desbordat acompanyament terapèutic i l'oferta de psicofàrmacs i tranquil·litzants com a recepta habitual. La possibilitat d'accedir a més eines per intentar revertir la situació de patiment o addicció depèn, principalment, de la classe social i de l'entorn proper, deixant en una situació de desempament brutal a tota aquella gent que no té recursos econòmics i materials o que no compta amb una xarxa social de suport, molt més susceptible a recórrer als psicofàrmacs. La sobremedicació de la classe treballadora amb aquestes substàncies legals, doncs, és un fet que permet no haver d'analitzar les causes reals del malestar individual i col·lectiu.

Així, tot i que el patiment psíquic continua sent un tabú social reclòs majoritàriament a les quatre parets de la llar (de manera molt més aclaparadora en el cas de les dones), **una part molt ínfima d'aquest fenomen es trasllada a l'espai públic i desemboca en conflictes de convivència**. Des del model de seguretat hegemònic, massa sovint aquest trasllat a l'espai públic de la combinació entre desigualtat i pobresa, patiment psíquic i addiccions s'aborda com una qüestió d'higiene (no volem veure'ls ni percebre que hi són), despullant de la seva humanitat a les persones que es veuen immerses en aquesta dinàmica, com si fossin incivilitzades.

En aquest sentit, la teoria de les incivilitats entén que un dels principals factors generadors d'inseguretat no és tant l'existència de delictes com la presència a l'espai públic de "grups amb comportaments antisocials". Des d'aquesta perspectiva, **es posa en el mateix sac una llarga llista d'actituds majoritàriament no delictives, tan diverses com el consum d'alcohol al carrer, el sensellarisme, el treball sexual o la mendicitat, que han intentat regular-se sense èxit a través d'ordenances cíviques o actuacions merament policials**, sense entrar a abordar l'arrel dels problemes. Aquesta dinàmica, unida al desballestament del sistema públic, fa que per a moltes persones amb alt índex de patiment psíquic o addiccions, o simplement en situació d'exclusió social, el principal -si no l'únic- contacte amb l'administració acabi sent la policia, amb tot el que comporta.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Promoure la difusió de discursos que contribueixin a trencar l'estigma sobre qüestions com el patiment psíquic i les addiccions.
- Impulsar grups de suport mutu amb perspectiva crítica sobre el patiment psíquic i les addiccions.

Demandes a la institució:

- Ampliar els recursos directes a la sanitat pública (evitant els costos associats a les concertacions privades), amb l'objectiu, entre d'altres, de garantir l'accés universal als serveis d'atenció psicològica.
- Prohibir els tractaments i protocols com les contencions mecàniques, electroxocs i d'altres, que retraumatitzen i vulneren profundament els drets fonamentals de les persones en situació de patiment psíquic.
- Crear unitats o cases de crisi que facilitin un acompanyament respectuós i en contacte amb la xarxa de suport a les persones amb crisis de patiment psíquic i addiccions.
- Despenalitzar el consum de drogues i potenciar vies alternatives per a desincentivar aquest.
- Generar grups de co-escolta en relació amb el patiment psíquic amb acompanyament terapèutic.
- Habilitar centres de reducció de danys per a persones amb addiccions, amb perspectiva i participació comunitària.
- Impulsar equips multidisciplinaris de salut comunitària, integrats per psicòlegs, treballadors socials i professionals de l'educació social que treballin de manera proactiva a les comunitats, abordant el patiment psíquic i les addiccions des d'una perspectiva holística i preventiva.

4. Educació més enllà de l'escola

4. Educació més enllà de l'escola

L'enèsima crisi del sistema capitalista s'ha traduït en noves retallades del sistema públic, que també han tingut el seu impacte en la degradació de l'ensenyament. Això se suma a un sistema educatiu tensionat, amb ràtios molt superiors a les desitjables i manca de recursos per atendre tota la diversitat. S'hi suma la complexificació de les situacions a les quals han de fer front els professionals de l'educació, derivades de l'empitjorament de les condicions de vida de les classes populars, la segregació escolar i la negació de drets a la població migrant.

Aquest deteriorament del sistema públic d'educació és **el pretext principal per a justificar l'existència de l'escola privada i concertada i, per tant, per defensar en última instància la segregació escolar per classe, raça i gènere**. Una segregació que s'ha traslladat també a l'escola pública, on hi ha grans diferències socials i de classe entre l'alumnat, i on sembla que s'hagi instaurat una sort de competència entre escoles per presentar el seu projecte dins del mercat educatiu. La precarització gradual de la societat ha comportat que sectors de la població amb estudis universitaris vegin la docència com una oportunitat d'estabilitat econòmica, sense considerar la tasca pedagògica i social que comporta aquesta professió.

Per altra banda, la **necessitat d'innovació pedagògica per fer front a un sistema educatiu tradicional caduc ha estat aprofitada per gurus neoliberals per promoure l'individualisme i l'egocentrisme entre l'alumnat**, a través d'elements com l'emprenedoria, o per impulsar les pantalles amb el pretext de realitzar educació digital. Però, un mer canvi de metodologies no implica la transformació social del sistema educatiu i, en aquest cas, ens està portant a un sistema educatiu públic encara més sotmès a les lògiques del capital.

A les desigualtats en l'àmbit de l'educació formal, s'hi sumen les enormes desigualtats en l'accés a la formació o lleure més enllà de l'escola, a la qual només pot accedir la canalla amb recursos. Tota aquesta segregació fractura la convivència social i dificulta la cohesió present i futura, en predeterminar amb qui es relacionen les criatures i jovent i amb qui no. Lluny de ser una anècdota, la segregació genera un impacte evident en la seguretat i en la percepció d'aquesta.

Educació per estar més segures:

El sistema educatiu pot ser un espai de reproducció i sosteniment de la desigualtat o pot ser una eina de transformació social. En el cas que ens ocupa, ens hauríem de preguntar quin paper pot tenir l'escola en la creació de societats més justes i segures per a tothom.

Com apuntàvem, **la segregació escolar -tant dins l'escola pública, com per l'existència de la privada i la concertada- apunta les diferències de classe, raça i gènere, tot dificultant l'establiment de llaços socials** entre gent de realitats diverses, que possibiliten l'aprenentatge recíproc. Tota mesura segregadora que es produeixi durant la infància es pot convertir en un mur infranquejable de prejudicis en l'edat adulta per la falta d'espais on haver compartit amb anterioritat.

Així, **l'escola ha de ser un espai d'acollida, de creació de comunitat i de relació més enllà del fet educatiu**. L'escola més enllà de l'escola podria aprofitar les mateixes instal·lacions per oferir més activitats extraescolars gratuïtes per als infants dels barris, tinguin o no recursos, més activitats formatives per familiars i acompanyants, obrir les portes fora de l'horari escolar per ser espai de referència per molts dels xiquets i xiquetes que es passen moltes hores al carrer, adequar les instal·lacions perquè les famílies que no tenen aigua o llum a casa seva poguessin dutxar-se, posar rentadores, servir de punt de càrrega d'energia, i un llarg etcètera.

Un altre dels papers que, sense cap mena de dubte, hauria de jugar l'escola per millorar la convivència present i futura és la inclusió en l'àmbit curricular d'eines com la mediació, la prevenció de conflictes, les pràctiques restauratives i transformadores, que ara depenen de la voluntat i perspectiva del professorat o de la direcció dels centres.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Convertir els centres escolars en centres d'acompanyament integral a les famílies, on realitzar, per exemple:
 - » Cursos i tallers d'aprenentatge de la llengua catalana.
 - » Cursos de competències parentals i familiars.
 - » Suport psicològic i emocional.

- Incorporar una mirada que tingui en compte la situació material de les famílies i que també possibiliti l'accés a serveis bàsics com:
 - » Les dutxes i rentadores.
 - » La impressió de materials escolars.
 - » L'acompanyament a tràmits.
- Crear comissions de suport mutu i solidaritat entre escola, AFA i famílies o acompanyants de l'alumnat.
- Fer més inclusives les entitats de lleure i d'educació informal, amb quotes reservades d'un 30% per a població amb dificultats econòmiques.

Demandes a la institució:

- Incrementar els pressupostos destinats directament a l'educació pública (evitant assumir costos relacionats amb les concertacions a empreses privades) amb els objectius, entre d'altres, de reduir les ràtios i ampliar les capacitats per a gestionar la diversitat, i de garantir instal·lacions dignes a tots els centres.
- Eliminar les escoles concertades i privades i combatre la segregació escolar, implementant zones reduïdes que estableixin la dinàmica de portar les criatures al centre públic més proper al domicili.
- Recuperar la figura de mestre/a de barri, apostant perquè el professorat vagi a viure al barri on treballa per contribuir a generar un vincle educatiu substancial amb el seu alumnat i implicar el professorat en la transformació dels centres educatius i del barri on comparteixen realitat.
- Continuar implementant camins escolars i àrees lliures de circulació de cotxes al voltant dels centres educatius, per a facilitar que les criatures puguin anar segures fins a l'escola, ampliar àrees de joc i l'ús de l'espai públic.
- Activitats extraescolars a l'abast de tots els infants i en els mateixos centres educatius. Facilitar que les escoles tinguin patis oberts i siguin espais de suport comunitari. Permetre i impulsar activitats tant des del teixit comunitari com per a l'ús col·lectiu.
- Promocionar que actors no policials reprenguin les formacions sobre seguretat, violències, pantalles, etcètera, en centres educatius, proposant als centres una llista de recursos alternativa de tallers i talleristes que no parteixin de la reduïda i esbiaixada perspectiva policial.
- Promoure eines de mediació i gestió de conflictes en el currículum i com a element transversal a les escoles, per prevenir casos de *bullying* i treballar el consentiment o la resolució no violenta dels problemes.

- Crear i prioritzar espais de tutoria a primària per poder parlar d'aquells aspectes que afecten directament l'alumnat i que permeten un acompanyament a l'infant.
- Incloure la perspectiva de classe, de gènere, decolonial i anticapacitista a les escoles, abordant i contextualitzant a l'aula el què li succeeix a l'alumnat a escala material (falta d'accés a l'habitatge o als subministraments bàsics, dificultats econòmiques, discriminació, etcètera).
- Fer realitat patis on l'organització de l'espai no sigui sexista i on no es prioritzin les activitats que reproduïxen la masculinitat hegemònica.
- Prevenir les violències de gènere educant en els bons tractes i no des de la culpabilització.
- Introduir en el discurs els diversos models de família, la diversitat sexual i de gènere, i la diversitat corporal i funcional.
- Incloure l'educació sexual des de la perspectiva del plaer i el consentiment, per prevenir violència sexual tant en la infància com en l'adulthood.

5. Mediació, pràctiques restauratives i despolicialització

5. Mediació, pràctiques restauratives i despolicialització

Les retallades successives de l'estat del benestar solen anar acompanyades d'un augment progressiu dels discursos reaccionaris que reclamen implementar més mesures repressives per, en definitiva, preservar les condicions de vida d'una minoria social mentre empitjoren les de la resta.

Tot i que la criminologia crítica ha posat en relleu que **no existeixen evidències que demostrin que l'augment de penes i de categories delictives (fets que passen a ser delictes) comportin una reducció de la criminalitat**, el populisme punitiu s'ha fet un lloc a cop de titular. Avivat per un bombardeig mediàtic avesat al sensacionalisme, es va incrementant any rere any i des de fa dècades el pressupost destinat a engreixar les mesures policials, carceràries i de control social, en detriment de la part garantista dels estats. **Es reforça un aparell punitiu en què es té en compte el delictes sense considerar ni transformar les causes** que l'han facilitat, obviant, una vegada més, l'arrel dels problemes. Al contrari, un cop es deté o s'emprona al "delinqüent" es crea la falsa idea del restabliment, com si en la normalitat tot anés com una seda i el problema fossin persones concretes inadaptades.

Alhora, es dicta sentència en nom de les víctimes, pressuposant el què han de voler i sentint i condemnant les persones que han patit violència o un delictes a un trajecte sobre el qual no tenen cap control, ni capacitat de decisió sobre la reparació que necessiten. És així com a l'estat espanyol hem arribat a la dramàtica situació que, **tot i tenir un dels índexs més baixos de criminalitat dels països europeus, continuem tenint una de les taxes d'empronsaments més elevada**. Un augment de les penes només significa un augment de la quantitat de dolor que generem.

Així, ens trobem davant el panorama simplista i interessat de la justícia punitivista i un reduccionisme a una policia que ja s'utilitza, fins i tot, per atendre els conflictes de convivència, en lloc de combatre altres crims com la corrupció de lladres de coll blanc.

Però hi ha altres formes de justícia i solució de conflictes. **La mediació i les pràctiques restauratives representen formes innovadores i efectives de resoldre conflictes en l'àmbit comunitari**, abordant les disputes amb un enfocament centrat en la col·laboració, la reparació del dany causat i la restauració de les relacions comunitàries. Aquestes estratègies ofereixen alternatives positives als processos judicials tradicionals, prioritzant la participació activa de les persones implicades per trobar solucions consensuades.

La mediació és un procés estructurat en el qual, a través d'una mediació, es facilita la comunicació entre les parts en conflicte, ajudant-les a explorar les seves necessitats, interessos i preocupacions. A través del diàleg, les persones involucrades

poden arribar a acords mútuament acceptables, evitant així els costos emocionals i econòmics associats als litigis legals. **Aquest enfocament no busca minimitzar les conseqüències dels fets per part de la persona que ha generat la violència**, el dany o la conducta discriminatòria. Els comportaments nocius han de tenir conseqüències, però aquestes poden ser retributives o restauratives (transformatives).

En l'àmbit comunitari, aquestes eines són especialment rellevants, ja que poden ser utilitzades per abordar conflictes en entorns locals, fomentar la cohesió social i construir comunitats més resilients, posseint la flexibilitat necessària per adaptar-se a les necessitats específiques de cada context.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Formar representants i lideratges veïnals en mediació comunitària, pràctiques restauratives i gestió transformadora dels conflictes i violències.
- Crear una Xarxa de Mediadores Comunitàries, amb presència a cada barri, que detectin i intervinguin en els conflictes socials i vinculada al moviment popular.
- Sistematitzar experiències de mediació i dotar les comunitats d'eines pròpies per dur a terme aquests processos.

Demandes a la institució:

- Reduir la intervenció policial en casos de conflictes veïnals i de convivència, atorgant pes i presència progressiva a les estructures comunitàries creades per a abordar-los.
- Ampliar les funcions, la dimensió i l'equip de mediació municipal i dignificar les seves condicions, finançant-lo gràcies a la reducció d'un pressupost policial que no ha parat d'augmentar durant anys. L'equip de mediació municipal pateix un abandonament crònic des de fa anys, i ho exemplifiquen fets com que, en el moment de publicació d'aquest programa, l'equip de Manresa -una ciutat de 80.000 habitants- només compti amb dues persones mediadores.
- Promoure pràctiques de justícia restaurativa i transformadora i alternatives a les vies penal i sancionadora.

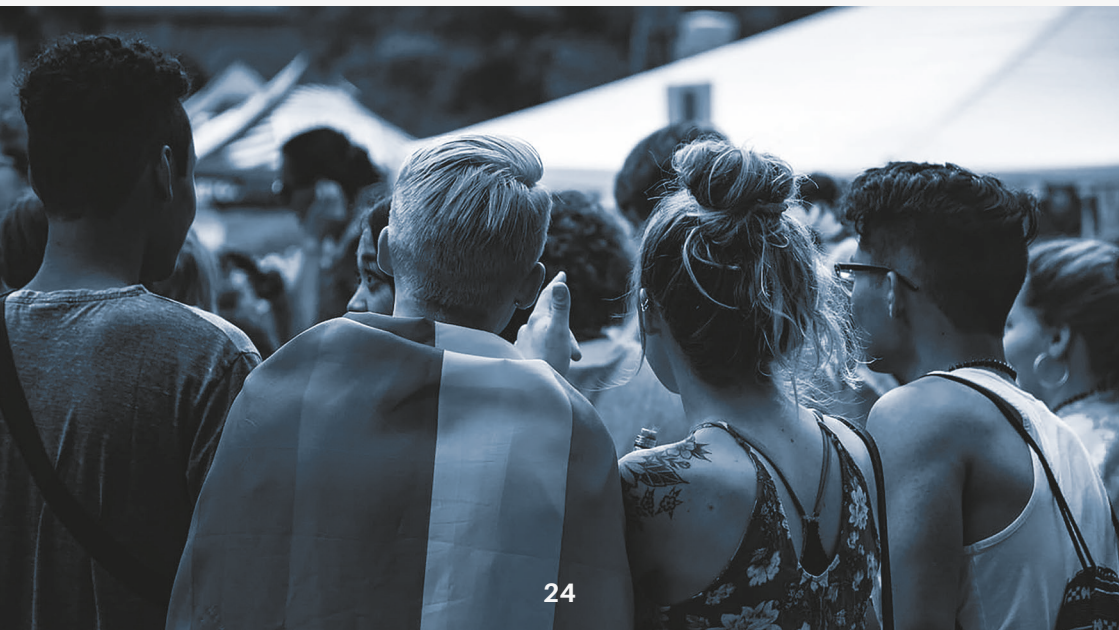
6. Dissidències sobre seguretat

6. Dissidències sobre seguretat

Com ha de ser una seguretat que integri tota la diversitat de persones i subjectes als nostres barris? Tenim clar que implica reconstruir vincles dins la comunitat i transformar la cultura social, partint de la base que totes les persones vivim la seguretat o inseguretat de forma diferent depenent de les experiències que hem viscut i de la posició concreta que ocupem al món, segons el nostre gènere, l'orientació sexual, la classe social, l'origen ètnic o la situació legal. També és el resultat de com ens travessen la desigualtat i la discriminació, fruit del capitalisme, del patriarcat i de l'ordre colonial i de les violències amb què aquests s'imposen i es mantenen, és a dir, les violències estructurals.

Sovint, la preocupació per la inseguretat de les dones, persones LGTBIQ+, persones migrades o racialitzades no forma part del debat. I, encara més sovint, s'ignora quin pes en tenen factors com el gènere o la llei d'estrangeria en la seguretat i la convivència. En un context en què el jovent migrat esdevé un boc expiatori a culpar de tots els problemes securitaris, per la seva visibilització a l'espai públic, i és objecte de formes de repressió i control per part dels cossos policials que no serien admeses socialment contra altres grups de persones.

I, tanmateix, les perspectives dissidents (feministes, LGTBIQ+, antiracistes) han estat llargament absents de les polítiques i visions sobre la seguretat i això ens porta a treballar des d'un subjecte homogeni de la seguretat que no representa bona part de les nostres realitats i que ens porta a plantejaments i accions elitistes.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Generar narratives contra el terror sexual, és a dir, aquells discursos que expliquen les agressions sexuals transmetent por a les dones i responsabilitzant-se de "comportar-se adequadament" per no ser agredides. A causa de les narratives de terror sexuals, sovint les dones tenen una preocupació per la inseguretat a l'espai públic que pot no correspondre's amb el perill real de patir una agressió, fet que fa que adoptin conductes que limiten el seu gaudi de l'espai públic, especialment de nit.
- Alliberar blocs de pisos buits per persones LGTBIQ+ que visquin situacions d'inseguretat o violència per part de la família o a casa seva.
- Crear un observatori popular per a identificar actuacions racistes i violències de gènere o LGTBIfòbiques, en la línia de generar dades que puguin ser útils a estructures del territori.
- Promoure espais segurs per a persones trans en llocs com els gimnasos: per exemple, musculació per persones trans, que permeti minimitzar les violències en espais especialment hostils.
- Generar campanyes entre col·lectius que treballen diferents eixos d'opressió de manera interseccional.
- Crear d'un protocol de ciutat d'abordatge de situacions de conflicte i violències, per unificar les respostes i assegurar que aquestes no generen noves violències.
- Impulsar xarxes d'alerta veïnal i organització contra les batudes racistes al carrer.

Demandes a la institució:

- Punts liles públics amb una mirada i tipus d'acompanyament antipunitivista, amb perspectiva de classe, LGTBIQ+ i antiracista i centrat en el benestar de les persones que pateixen les violències.
- Creació urgent d'un Servei Atenció als Homes, que acompanyi als homes que intenten transformar conductes de violència. És essencial que es deixi de carregar aquest pes en el teixit veïnal, popular i comunitari sense recursos.

7. Responsabilitat mediàtica

7. Responsabilitat mediàtica

Si parlem de la seguretat i la preocupació ciutadana en relació amb aquesta, **cal parlar dels mitjans de comunicació** -des dels convencionals, com la televisió o la premsa, fins a les xarxes socials-. El paper d'aquests actors -que intervenen en els processos de socialització necessaris per a interioritzar cognitivament qualsevol realitat social i, per tant, en la conformació de l'opinió pública- **és fonamental a l'hora d'entendre com es genera un imaginari col·lectiu sobre la seguretat.**

Actualment, les **dinàmiques hegemòniques d'un sistema mediàtic cada cop més controlat per grans grups empresarials i dependent de la publicitat** -a la qual les empreses de seguretat dediquen grans quantitats econòmiques- **incentiven la recerca del clic i la viralitat, recorrent al sensacionalisme i a l'alarmisme** com a via per a assolir-la. Això és especialment evident a les xarxes socials, on els mitjans intenten explotar uns algoritmes que donen visibilitat als continguts amb més interaccions -i els recomanen a aquells usuaris que detecten que és més probable que hi reaccionin-, independentment que aquestes siguin positives o negatives per a la comunitat. A això hi hem de sumar una simplificació i poca profundització generalitzada dels temes tractats, condicionades per la demanda d'immediatesa i per la precarietat del sector periodístic.

Tot això acaba derivant en **onades informatives sobre temes concrets que se sap que rebran una reacció social rellevant, sobrealimentant problemàtiques** -sovint relacionades amb conceptes com l'"incivisme", la "delinqüència" o el paradigmàtic cas de l'"ocupació" - o fins i tot generant-les, i donant visibilitat a conflictes només quan aquests esclaten, simplificant-los, sense explicar com es formen ni intentant entendre les diverses parts implicades. D'aquesta manera, **sovint es fomenta la creació d'un "nosaltres" i d'un "ells"** -per exemple, en el cas de les persones migrades i/o racialitzades-, facilitant els discursos d'odi i legitimant la repressió institucional i social contra els elements de la societat considerats perillosos.

A la vegada, els darrers anys, molts mitjans de comunicació han donat altaveu a forces polítiques -amb representació institucional i sense- i als discursos d'extrema dreta, sovint sense qüestionar-los, en alguns casos sobredimensionant-los, i contribuint a la seva normalització entre la població general. Així, sense comptar amb majories socials i a través del qui la diu més grossa, l'extrema dreta ha aconseguit marcar sovint l'agenda política.

És en aquest context mediàtic que la deshumanització de les persones que “destorben la pau social”, el racisme i el classisme, els discursos de mà dura i les demandes d’un major control social i securització de la vida quotidiana tenen camp per córrer.

Propostes concretes:

Propostes comunitàries:

- Elaborar i distribuir un llibret de bones pràctiques periodístiques i a les xarxes socials a l’hora d’abordar qüestions relacionades amb la seguretat o amb les persones migrades i/o racialitzades.
- Assenyalar als mitjans de comunicació que recorrin al sensacionalisme per parlar de qüestions vinculades amb la seguretat i/o contribueixin a la deshumanització de minories socials, visibilitzant els interessos econòmics i polítics darrere d’aquestes accions.
- Impulsar mitjans de comunicació alternatius, amb finançament que no depengui de la publicitat ni de grans grups mediàtics.

Seguretat és un poble organitzat.